

BANK MELLİ İRAN BAKI FİLİALI

31 dekabr 2013-cü il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
Uyğun Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditor Rəyi**

MÜNDƏRİCAT

Müstəqil Auditorun Rəyi	1
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	3
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat	4
Səhmdar Kapitalında Dəyişikliklər haqqında Hesabat	5
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	6
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər	7-48

MÜSTƏQIL AUDİTORUN RƏYİ

Bank Melli Iran Bakı filialının Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Maliyyə hesabatları üzrə auditor hesabatı

Biz Bank Melli Iran Bakı filialının ("Bank") 31 dekabr 2013-cü il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyətinə dair hesabatı, həmin tarixdə tamamlanan il üzrə məcmu gəlirlər, səhmdar kapitalında dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Hazırkı maliyyə hesabatların Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və eləcə də saxtakarlıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sisteminə görə Rəhbərlik məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız audit yoxlamasına əsasən bu maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdən ibarətdir. Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartları əsasında aparmışıq. Həmin standartların tələbinə görə, biz etik tələblərə əməl etməli və audit elə şəkildə planlaşdırmalı və aparmalıyıq ki, maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmamasına kifayət qədər əmin olaq.

Audit yoxlamasına maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər və açıqlamalara dair auditor sübutu əldə etmək üçün prosedurların yerinə yetirilməsi daxildir. Seçilmiş proseduralar auditorların mülahizəsindən, eləcə də fərqləndirilmə və ya səhvlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Həmin riskləri qiymətləndirərkən auditor müəssisəsinin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə görə müvafiq audit prosedurlarının işlənilməsi və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir.

Biz hesab edirik ki, bu şərti audit rəyini bildirməyə əsas verən kifayət qədər və uyğun auditor sübutu əldə etmişik.

Rəy

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün mühüm aspektlər baxımından Bankın 31 dekabr 2013-cü il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini, onun fəaliyyətinin nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq həmin tarixdə başa çatan il üçün düzgün əks etdirir.

Digər Qeydlər

Bankın Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (ARMB) 2015-ci il yanvarın 1-dən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən bankların məcmu kapitalının minimum miqdarının 50 milyon manata qədər artırılması ilə bağlı tələbinə riayət etməsində qeyri-müəyyənlik davam edir. Biz rəyimizdən bu məsələ ilə bağlı imtina etmirik.

Bakı, Azərbaycan Respublikası
20 fevral 2014-cü il

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	27,704,586	24,070,736
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	8	24,969,505	33,390,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9	4,861,245	4,398,126
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	10	-	2,897,701
Binalar və avadanlıqlar	11	13,377,029	4,292,846
Qeyri-maddi aktivlər	11	34,945	50,299
Gəlir vergisi aktivləri		112,909	141,515
Təxirə salınmış gəlir vergisi aktivləri	21	6,553	-
Digər aktivlər	12	520,998	735,923
CƏMİ AKTİVLƏR		71,587,770	69,977,542
ÖHDƏLİKLƏR			
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	13	47,182,835	46,518,975
Müştəri hesabları	14	2,849,101	1,979,795
Təxirə salınmış gəlir vergisi öhdəliyi	21	-	2,752
Digər öhdəliklər	15	46,248	27,056
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		50,078,184	48,528,578
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	16	22,408,701	22,408,701
Binalar üzrə yenidənqiyəmətləndirmə ehtiyatı		3,483	5,683
Yığılmış zərər		(902,598)	(965,420)
CƏMİ KAPİTAL		21,509,586	21,448,964
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		71,587,770	69,977,542

İdarə heyəti adından:

Hüseynzadə Niri Manuçehr Əbdüləli
Filial Müdiri

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəhimli Elxan Rəşad oğlu
Baş Mühasib

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri	17	1,483,087	2,129,753
Faiz xərcləri	17	(74,298)	(195,616)
Xalis faiz gəlirləri		1,408,789	1,934,137
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın geri qaytarılması/(dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat), xalis		3,234	(979,409)
Ehtiyat ayırmalarından sonra xalis faiz gəlirləri		1,412,023	954,728
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlir - zərər çıxılmaqla	18	(2,109)	(10,835)
Haqq və komissiya gəlirləri	19	107,115	154,148
Haqq və komissiya xərcləri	19	(10,885)	(55,966)
Digər gəlirlər		12,823	20
Vergidən əvvəlki mənfəət		1,518,967	1,042,095
Əməliyyat xərci	20	(1,467,650)	(1,434,909)
Vergidən əvvəlki mənfəət		51,317	(392,814)
Mənfəət vergisi gəliri	21	9,305	6,570
İL ÜZRƏ XALIS MƏNFƏƏT		60,622	(386,244)
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		-	-
İL ÜZRƏ CƏMI MƏCMU GƏLİRLƏR		60,622	(386,244)

İdarə heyəti adından:

Hüseynzadə Niri Manuçehr Əbdüləli
Filial Müdiri

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəhimli Elxan Rəşad oğlu
Baş Mühasib

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Səhmdar kapital	Yığılmış zərər	Digər ehtiyatlar	Cəmi kapital
01 yanvar 2012-ci il tarixinə qalıq	22,408,701	(581,376)	7,883	21,835,208
İl üzrə məcmu gəlir	-	(386,244)	-	(386,244)
Yenidən qiymətləndimə üzrə ehtiyata köçürmə	-	2,200	(2,200)	-
31 dekabr 2012-ci il tarixinə qalıq	22,408,701	(965,420)	5,683	21,448,964
İl üzrə məcmu gəlir		60,622		60,622
Yenidən qiymətləndimə üzrə ehtiyata köçürmə		2,200	(2,200)	-
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qalıq	22,408,701	(902,598)	3,483	21,509,586

İdarə heyəti adından:

Hüseynzadə Niri Manuçehr Əbdüləli
Filial Müdiri

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəhimli Elxan Rəşad oğlu
Baş Mühasib

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

		31 dekabr 2013- cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət/(zərər)		51,317	(392,814)
Düzəlişlər:			
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtimal edilən zərərlər üçün ehtiyat		533,780	152,848
Amortizasiya və köhnəlmə xərcləri		229,892	218,526
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar üzrə faiz gəliri		(37,866)	(47,179)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə kurs fərqlərindən zərər/(mənfəət)		4,335	22,504
Aktiv və passivlərdə dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		781,458	(46,115)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişmələr:			
Əməliyyat aktivlərində (artımlar)/azalışlar:			
Banklardan alınacaq vəsaitlər	8	4,266,277	5,665,641
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(283,926)	398,938
Digər aktivlər	7	(5,533,330)	(380,602)
Əməliyyat öhdəliklərində artımlar/(azalışlar):			
Banklara ödəniləcək vəsaitlər		46,679	(2,474,976)
Müştəri hesabları		859,587	(807,862)
Digər öhdəliklər		22,747	(20,163)
Vergi tutulmalardan əvvəl daxil olan pul vəsaitləri:		159,492	2,334,861
Ödənilmiş mənfəət vergisi		-	(121,317)
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri		159,492	2,213,544
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİ ÜZRƏ PUL VƏSAİTİNİN HƏRƏKƏTİ			
Bina və avadanlıqların alınması	11	(2,757)	(91,318)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		-	(35,400)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyaların alınması		(17,993,933)	(17,861,684)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyaların satışı üzrə daxilolmalar		20,929,500	15,011,171
Torpaq, tikili və avadanlıqların satışından daxilolmalar		-	-
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə olunan pul vəsaitləri		2,932,810	(2,977,231)
MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL			
Maliyyələşdirmə fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri			
Xarici valyuta kurslarındakı dəy. pul və pul vəs. ekvivalentləri		541,548	(12,449)
XALIS PUL VƏ PUL EKVİVALENTLƏRİ ARTIMLARI / (AZALMALARI)		3,633,850	(776,136)
PUL VƏ PUL EKVİVALENTLƏRİ, hesabat ilinin əvvəlinə	7	24,070,736	24,846,872
PUL VƏ PUL EKVİVALENTLƏRİ, hesabat ilinin sonunda	7	27,704,586	24,070,736

İdarə heyəti adından:

Hüseynzadə Niri Manuçehr Əbdüləli

Filial Müdiri

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Rəhimli Elxan Rəşad oğlu

Baş Mühasib

20 fevral 2014-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Azərbaycan Manatı ilə)

1 Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üçün Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank Melli İran Bakı Filialı ("Bank") üçün tərtib edilmişdir. Bankın əsas işgüzar fəaliyyəti kommersiya və pərakəndə bank əməliyyatlarından ibarətdir.

Əsas fəaliyyət növləri. Bankın əsas fəaliyyəti fiziki və hüquqi şəxslərə bank xidmətlərinin göstərilməsindən ibarətdir. Bank Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən nəzarət altında və ona verilmiş 124 nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2013-cü il üzrə aşağıdakı səhmdarlar Bankın buraxılmış səhmlərinə sahib olmuşlar:

Səhmdarlar	31 dekabr 2013	31 dekabr 2012
	%	%
"Bank Melli İran" İran İslam Respublikası	100	100

Bankın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Nobel prospekti 23

Bakı, AZ 1025

Azərbaycan Respublikası

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

2 Bankın Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər, o cümlədən digər ölkələrdə sərbəst dönərli olmayan valyuta, xarici valyuta əməliyyatları üzrə ciddi nəzarət və nisbətən yüksək inflyasiya səviyyəsi və iqtisadi artım mövcuddur. Azərbaycanın bank sektoru ictimai fikirdəki mənfi dəyişikliklərə və iqtisadi şəraitə qarşı həssasdır.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi inkişafın gələcək perspektivləri Hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul islahatlarının effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquq, normativ və siyasi sistemin inkişafından xeyli dərəcədə asılıdır.

Qlobal maliyyə bazarlarındakı son qeyri-sabitlik. 2007-ci ilin ortalarında başlamış qlobal likvidlik böhranı kapital bazarlarında maliyyələşdirmə səviyyəsinin aşağı düşməsinə, banklararası kredit dərəcələrinin mütəmadi olaraq artmasına səbəb olmuşdur. Bu isə müştərilərə verilmiş yeni kreditlər və avansların sayının əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına və mümkün olduqda beynəlxalq təşkilatlar və digər yerli banklardan borc vəsaitlərinin alınması zamanı maliyyələşdirmə xərclərinin artmasına gətirib çıxarıb.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsas prinsipləri. Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. Qeyd olunan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot prinsipləri başqa hallar nəzərdə tutulmadıqda, bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Ədalətli dəyər müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərən yaxşı məlumatlandırılmış müstəqil tərəflər arasında əməliyyatın ümumi şərtlər əsasında həyata keçirildiyi zaman aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləği təşkil edir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Bazar riskləri qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilən aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Bank qarşılıqlı surətdə əvəzləşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən edilməsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər. Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə təşkilatından sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirsin.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir.

Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəliklərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir.

Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin uçotu. Mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə göstərilən ticarət üçün qiymətli kağızlar, derivativlər və digər maliyyə alətləri əvvəlcə ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin uçot zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin uçot zamanı yaranan gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları ("müntəzəm" alış və satışlar), Bankın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda qeydə alınır.

İlkin uçotdan sonra maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz dərəcəsi metoduna əsasən amortizasiya olunmuş maya dəyərində qiymətləndirilir.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Bank aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Bank maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda.

Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Overnayt depozitlər istisna olmaqla, bütün qısamüddətli banklararası yerləşdirmələr digər banklardan alınacaq vəsaitlərə daxil edilir. Məhdudlaşdırılmış məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir.

ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar. ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar maya dəyərində qeydə alınmaqla, Bankın gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmayan məcburi ehtiyat depozitlərini əks etdirir və bu səbəbdən pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatının tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlər. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə Bank tərəfindən müxbir banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman, Bankın derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan və sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər amortizasiya olunmuş maya dəyərində qiymətləndirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Bank tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Bankın həmin debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya olunmuş maya dəyərində qiymətləndirilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın ("zərər halları") nəticəsində yaranmış və etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri Bank üzrə gələcək pul vəsaitlərinin məbləğinə və ya vaxtına təsir göstərən dəyərsizləşmə üzrə zərərlər il üzrə mənfəət və zərəre aid edilir.

Ayrıca qiymətləndirilən maliyyə aktivini (əhəmiyyətindən asılı olmayaraq) ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair Bankda obyektiv dəlil olmadıqda, həmin aktiv analoji kredit riskinə malik olan maliyyə aktivləri Banka aid edilir və dəyərsizləşməyə görə birlikdə qiymətləndirilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Bankın nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçmiş statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Bankın borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- borcalanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfə dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlərin kollektiv şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri analoji kredit risk xüsusiyyətlərinə əsasən qeydə alınır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə üzrə şərtlərinə uyğun olaraq borcalanlar tərəfindən bütün məbləğlərin ödənilməsi qabiliyyətinin göstəricisi olmaqla, bu cür aktivlər Bank üzrə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri bankdakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir.

Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivini ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılarsa və ya bu şərtlər borcalanın və yaxud borcverənin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişərsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinə (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) silmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesabında qeydə alınır.

Girov qoyulmuş maliyyə aktivini üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması girovun əldə edilməsi və satılması xərcləri çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətinə əks etdirir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpa edilir.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə onlar, aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurları tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinir.

Kreditlərlə bağlı digər öhdəliklər. Bank akkreditivlər və maliyyə zamanətləri daxil olmaqla, kreditlərlə bağlı öhdəlikləri öz üzərinə götürür. Maliyyə zamanətləri müştərinin üçüncü şəxslər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi və kreditlər kimi eyni kredit riskinə məruz qaldığı halda, ödənişlərin aparılması üzrə dəyişilməz öhdəlikləri əks etdirir. Kreditlərin verilməsi üzrə maliyyə zamanətləri və öhdəlikləri əvvəlcə qaydaya görə əldə edilmiş komissiya gəlirləri ilə təsdiqlənən ədalətli dəyərlə qeydə alınır. Həmin məbləğ öhdəliyin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Bu metod Bankın xüsusi kredit müqaviləsi imzalayacağı və onu qısa müddətdə satmayacağı ehtimal edildikdə tətbiq edilmir; bu cür kreditlərin verilməsi öhdəlikləri üzrə komissiya gəlirləri təxirə salınmaqla, kreditin ilkin uçotu zamanı onun balans dəyərində daxil edilir. Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər (i) ilkin uçot zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı və (ii) hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər üzrə ən yaxşı təxminlərdən daha yüksək olanı ilə ölçülür.

Binalar və avadanlıqlar. Binalar, yığılmış amortizasiyanı və lazım olduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə və ya aşağıda göstəriləni kimi yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Binalar və avadanlıqların bütün digər növləri yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Binalar və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyəərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma dəyərsizləşmə məbləğinin kapitalda göstərilən əvvəlki ilin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından artıq olan həcmdə mənfəət və zərəərə aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Amortizasiya. Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini qalıq dəyərinədək azaltmaqla hesablanır:

Binalar	2%
Kompüter və rabitə avadanlıqları	20%
Mebel, qurğular və sair	20%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər aktivlər	20%

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Bankın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Bank aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Bankın qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Əldə edilmiş proqram təminatı lisenziyaları həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır. Bank tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı xidmət müddəti (10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxtəlif banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə daxil edilir.

Müştəri hesabları. Müştəri hesabları fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısındakı qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır.

Müddətli borc öhdəlikləri. Müddətli borc öhdəliklərinə rezident və qeyri-rezident bankların və maliyyə institutları tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər və depozitlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq göstərilmişdir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkən uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərəri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Bank tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Bank, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyərsizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirlərini əks etdirməklə bərpa dəyərində qədər azaldılır.

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsi ilə əsasən hesablaşdırılır.

Xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi. Bankın müəssisələrinin funksional valyutası həmin müəssisələrin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın bütün müəssisələrinin funksional valyutası və Bankın hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Xarici valyuta ilə əməliyyatların həyata keçirilməsi və ilin sonuna ARMB-nin rəsmi valyuta məzənnəsi ilə xarici valyutada ifadə olunan monetar aktiv və öhdəliklərin hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərəmə aid edilir. İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə qüvvədə olan valyuta məzənnələri:

1 ABŞ Dolları = 0.7845 AZN (31 dekabr 2012: 1 ABŞ Dolları = 0.7850AZN)

1 Avro = 1.078 AZN (31 dekabr 2012: 1 Avro = 1.0377 AZN)

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktiv realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

Səhm üzrə mənfəət. İmtiyazlı səhmlər geri qaytarılan deyil və kapitalda iştirak hüququ verən səhmlər kimi nəzərdən keçirilir. Səhm üzrə gəlir Bankın sahibkarlarına aid olan mənfəət və ya zərərin hesabat ili ərzində dövriyyədə olan kapitalda iştirak hüququ verən səhmlərin orta miqdarına bölünməsi ilə müəyyən olunur.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar Bankın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Bank, növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərər. Bank müntəzəm olaraq kredit portfelləri üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məcmu gəlirlər haqqında hesabatda əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Bank kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür.

Bu göstəricilərə, Bankdakı borcalanların ödəniş statusunda və ya Bankdakı aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfi dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Bank öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı BMS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 27 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi.

Yerli qanunvericiliyə uyğunluq. Qeyd 24-də açıqlandığı kimi, Bankın bank fəaliyyəti üzrə lisenziyası Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən ləğv edilə bilər. Buna səbəb ümumi kapitalın 50,000,000 AZN məbləğindən yüksək səviyyədə saxlanması üzrə mövcud yerli tələblərə cavab verməməsidir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın sərəncamında səhmdarlar tərəfindən yerləşdirilmiş kifayət qədər vəsait mövcuddur ki, ARMB-nin tələbinin yerinə yetirilməsinə yönəldilsin. Rəhbərlik inanır ki, səhmdarlar tərəfindən yaxın gələcəkdə ARMB-nin Banka qarşı hər hansı tədbirindən əvvəl kifayət qədər vəsait təqdim ediləcəkdir.

Qeyri-müəyyənliklər. Bank öz əməliyyat və maliyyələşmə öhdəliklərini ödəməkdə uğursuz olduğu halda, fasiləsiz fəaliyyətini davam etdirmək iqtidarında olmayacaqdır. Bu maliyyə hesabatları yuxarıda qeyd edildiyi kimi bu qeyri-müəyyənliklərdən yarana biləcək hər hansı düzəlişləri özünə daxil etmir.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yeni standartlar və izahlar Bank üçün 1 yanvar 2013-cü il tarixindən effektiv hesab edilir:

BMHS 10 "Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları". 10 sayılı BMHS 1 yanvar 2013-cü il və sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Yeni standart BMS 27 "Konsolidə edilmiş və fərdi maliyyə hesabatları" və SŞK-12 "Konsolidasiya - Xüsusi Məqsədli Müəssisələr" standartlarını əvəz edir. BMHS 10 hal-hazırda SŞK-12 çərçivəsində olan şəxslərin daxil olduğu tək tərəfli nəzarət modelini təqdim edir.

Yeni üç mərhələli nəzarət modelinə əsasən, bir investori investisiya edilmiş müəssisəyə o zaman nəzarət etmiş sayılır ki, o ya bu müəssisə üzrə investisiyadan gələn müxtəlif faydalardan yararlanmaq hüquqlarına malik olsun, ya həmin müəssisədəki gücü sayəsində bu faydalara təsir edə bilmək qabiliyyəti olsun və ya güc və gəlirlər arasında sıx mütənəsblik mövcud olsun. Konsolidasiya prosedurları BMS 27 (2008)-də olduğu kimi saxlanılıb. Əgər BMHS 10-un qaydalarının tətbiqi əvvəlki konsolidasiya və ya qeyri-konsolidasiya tanımlarında heç bir dəyişikliyə səbəb olursa, standartın ilkin tətbiqi üzrə mühasibat uçotuna heç bir düzəlişlər tələb olunmur. Əgər qaydaların tətbiqi əvvəlki konsolidasiya və ya qeyri-konsolidasiya tanımlarında dəyişikliyə səbəb olarsa, yeni standart nəzarət yarandığı və ya itirildiyi tarixdən retrospektiv qaydada tətbiq olunmalı, praktiki olmadıqda, hazırki dövr ola biləcək ən yaxın dövrün başlanğıcından tətbiq olunmalıdır.

BMHS 11 "Birgə Razılaşdırılmalar" 1 yanvar 2013-cü il və sonra başlayan illik dövrlər üçün retrospektiv tətbiq ilə qüvvəyə minir. Yeni standart BMS 31 "Birgə müəssisələrdə iştirak payı" standartını əvəz edir. BMHS 11 təqdim etdiyi əsas dəyişiklik bundan ibarətdir ki, bütün birgə razılaşdırılmalar ya proporsional formada konsolidə edilmiş birgə əməliyyatlar kimi, ya da iştirak payı metodu tətbiq olunan birgə müəssisələr kimi təsnif edilir. Müqavilənin növü birgə razılaşdırmanın strukturundan yaranan razılaşdırmada tərəflərin hüquq və öhdəlikləri, hüquqi forması, müqavilənin forması, digər faktlar və şərtlər əsasında müəyyən edilir. Əgər BMHS 11-in qaydaları mühasibat modelinin dəyişməsi ilə nəticələnirsə, bu dəyişiklik retrospektiv qaydada təqdim edilmiş ən yaxın dövrün əvvəlindən nəzərə alınır. Yeni standart əsasən tərəflərin hamısı birgə nəzarətdə iştirak etmədikləri halda belə BMHS 11-in hədəf kütləsinə daxildir.

BMHS 12 "Digər müəssisələrdəki maraqların açıqlanması" 1 yanvar 2013 və sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Yeni standart törəmə, birgə müəssisələrin, asılı və konsolidə edilməyən strukturlaşdırılmış müəssisələrdə maraqları olan təşkilatların hesabatda etməyi zəruri olan açıqlamaların siyahısını təqdim edir. Digər müəssisənin fəaliyyətində yaranan gəlirlər üzərindəki hüquqları əsas götürərək maraqlar geniş anlamda müqavilə formasında və ya qeyri-müqavilə formasında olaraq təsnifləşdirilir. Genişləndirilmiş yeni açıqlama tələblərinin məqsədi istifadəçiləri müəssisənin digər şəxslərdəki maraqlarının məruz qaldığı risklərin təbiətini dəyərləndirməkdə lazım olan məlumatla təmin etmək və müəssisənin maliyyə vəziyyətinə, maliyyə nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə həmin maraqların təsiri ilə bağlı risklərin xarakterini qiymətləndirmək üçün nəzərdə tutulmuşdur.

BMHS 13 "Ədalətli dəyər Qiymətləndirməsi" 1 yanvar 2013 və sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Yeni standart ədalətli dəyəri qiymətləndirməsinə dair fərdi BMHS-lərdə olan təlimatları bir mənbədə cəmləyir. Bu, ədalətli dəyərinin yenidən baxılmış anlayışını təmin edir, ədalətli dəyərinin ölçülməsinə dair bir çərçivə yaradır və ədalətli dəyərə dair açıqlama tələblərini müəyyən edir. BMHS 13 aktivlər və ya öhdəliklər üçün ədalətli dəyərin yeni tələblərini təqdim etmir, nə də standartlarda hal-hazırda mövcud olan ədalətli dəyərinin ölçülməsi üçün praktiki istisnalara aradan qaldırır.

BMS 19 "İşçilərə Ödənişlər" Əlavə 2011-ci ilin iyun ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2013 və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu standart müəyyən edilmiş ödənişlər və əmək müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı müavinətlərdən ibarət pensiya planı üzrə xərclərin tanınmasına və qiymətləndirilməsinə, eləcə də işçilərə bütün ödənişlərlə bağlı məlumatların açıqlanması qaydasına əhəmiyyətli dəyişikliklər edir. Bu standart müəyyən edilmiş ödənişlərdən ibarət pensiya planı üzrə ödənişlərin tanınması prinsiplərini müəyyən edir, belə ki, onların ödənilməsi zaman deyil, məhz yarandığı zaman tanınmasını tələb edir və tanınma ilə bağlı ətraflı göstərişlər və instruksiyalar təqdim edir.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (davamı)

BMS 27 "Fərdi Maliyyə Hesabatları" Əlavə ana şirkət və ya ilkin dəyərdə, eləcə də 39 sayılı BMS "Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə" və ya 9 sayılı BMHS "Maliyyə Alətləri" əsasında tanınma bilən investisiya qoyuluşuna sahib investor tərəfindən hazırlanmış fərdi maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında investisiyaların uçotu və məlumatların açıqlanması ilə bağlı tələbləri müəyyən edir. Dəyişiklik eyni zamanda dividendlərlə bağlı uçot siyasəti və müxtəlif açıqlamalar üzrə tələbləri müəyyən edir. Bu standart əlavə 2011-ci ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2013 və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir və bu tarixdən BMS 27 "Konsolidasiya Edilmiş və Fərdi Maliyyə Hesabatları" standartını əvəz edir.

BMS 28 "Assosiasiya Olunmuş və Birgə Müəssisələrə İnvestisiyalar" Əlavə. Dəyişiklik assosiasiya olunmuş və ya birgə müəssisələrdə investisiyaların pay iştirakı metodu ilə tanınması qaydalarını, və hansı şərtlərdə bu qaydalardan kənarlaşmanın mümkün ola biləcəyi məqamları müəyyən edir. Bu dəyişiklik, həmçinin, assosiasiya olunmuş müəssisənin "əhəmiyyətli təsir" konseptinə uyğun müəyyənləşdirilməsini təyin edir. Bu standart dəyişiklik 2011-ci ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2013 və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Bankın 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Bank tərəfindən əvvəllər qəbul edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərtlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9, "Maliyyə Alətləri Hissə 1: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə" BMHS 9, 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2015-ci il tarixində və ondan sonra qüvvəyə minir. Bu standart 39 sayılı BMS-də maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi bölmələrini əvəz edir. Onun əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri iki qiymətləndirmə kateqoriyasında təsnifləşdirilməlidir: ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər və ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya edilmiş dəyərlə qiymətləndirilən aktivlər. Təsnifləşdirmə ilə bağlı qərar ilkin uçot zamanı qəbul edilməlidir. Təsnifləşdirmə, müəssisənin maliyyə alətlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modeldən və alət üzrə nağd pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.
- Maliyyə aləti yalnız borc aləti olduqda ilkin qiymətləndirmədən sonra amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilir. Eyni zamanda bu aktiv aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir: (i) müəssisənin biznes modelinin məqsədi aktiv saxlamaq yolu ilə onun yaratdığı nağd pul axınlarını əldə etməkdən ibarətdir və (ii) aktivin yaratdığı nağd pul axınları yalnız əsas məbləği və faiz ödənişlərini əks etdirir (yəni, maliyyə aləti yalnız 'kreditin ən sadə xüsusiyyətlərinə' malikdir). Bütün digər borc alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir.
- Bütün pay alətləri ilkin qiymətləndirmədən sonra ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməlidir. Satış üçün nəzərdə tutulan pay alətləri mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməli və əks etdirilməlidir. Bütün digər pay qoyuluşları ilə bağlı ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə realizasiya edilməmiş və realizasiya edilmiş gəlir və zərərlərin mənfəət və zərər kimi deyil, digər məcmu gəlirlər kateqoriyasında uçota alınması üçün ilkin uçot zamanı yekun seçim edilə bilər. Ədalətli dəyərlə yenidən qiymətləndirmə üzrə gəlir və xərclər mənfəət və zərəre aid edilmir. Bu seçim hər bir maliyyə aləti üçün fərdi qaydada tətbiq edilə bilər. Dividendlər, investisiya üzrə gəlirləri əks etdirdiyinə görə mənfəət və zərər hesabında göstərilməlidir.

BMS 32 "Maliyyə Aktivləri və Maliyyə Öhdəliklərinin Əvəzləşdirilməsi" Əlavə. Bu Əlavə 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq və ondan sonra illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu, BMS 32 "Maliyyə Alətləri: Təqdimat" standartına düzəliş edərək, əvəzləşdirmə üzrə tələblərin tətbiqindəki fərqlərə görə müəyyən yanaşmalara açıqlama gətirir və dörd başlıca sahəyə yönəlir: a) "hazırda qanuni təmin edilmiş əvəzləşdirmə hüququna malikdir" ifadəsinin mənası; b) realizasiya və hesablamanın eyni vaxtda tətbiqi; c) girov məbləğlərinin əvəzləşdirilməsi; d) əvəzləşdirmə tələblərini tətbiq etmək üçün hesabat maddəsi.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

BMHS 10 “Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları”, BMHS 12 “Digər müəssisələrdəki maraqların açıqlanması” və BMS 27 “Fərdi Maliyyə Hesabatları” standartlarına Əlavələr. Bu Əlavələr 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq və ondan sonra illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Onlar BMHS 10 “Konsolidasiya Edilmiş Maliyyə Hesabatları”, BMHS 12 “Digər müəssisələrdəki maraqların açıqlanması” və BMS 27 “Fərdi Maliyyə Hesabatları” standartlarına düzəlişlər edərək: “investisiya müəssisələri”ni (göstəriləndiyi kimi) konkret törəmələrin konsolidasiyasından azad edir və bunun əvəzində investisiya müəssisəsinin hər bir müvafiq törəməsinə investisiyasının BMHS 9 “Maliyyə Alətləri” və ya BMS 39 “Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə” standartlarına uyğun olaraq mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərə ölçülməsini tələb edir; müəssisənin nə üçün investisiya müəssisə kimi nəzərə alındığına dair əlavə açıqlama, müəssisənin konsolidasiya edilməmiş törəmələri haqqında məlumat və investisiya müəssisəsi ilə törəmələr arasında əlaqələrin və əməliyyatların təbiətinin açıqlanmasını tələb edir; investisiya müəssisəsinin müvafiq törəməyə investisiyasını konsolidasiya edilmiş və fərdi maliyyə hesabatlarında eyni qaydada təqdim etməsini (yaxud əgər heç bir törəmə konsolidasiya edilməmişdirsə, fərdi maliyyə hesabatları təqdim etmək) tələb edir.

BMS 36 “Aktivlərin Dəyərsizləşməsi” standartına əlavələr. Bu əlavələr 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq və ondan sonra illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Onlar BMS 36 “Aktivlərin Dəyərsizləşməsi” standartına düzəlişlər edərək aktivlərin və pul-yaradıcı maddələrin bərpa edilən məbləğinin açıqlanmasını tələb edən şərtlərin sayını məhdudlaşdırır, tələb edilən açıqlamalara aydınlıq gətirir, və dəyərsizləşmənin (yaxud geri qaytarmanın) müəyyən edilməsi zamanı bərpa edilən məbləğin (ədalətli dəyərdən silinmə xərcinin çıxılması əsasında hesablanan) cari dəyər üsulu ilə müəyyənləşdirilməsində istifadə olunan diskont dərəcəsinin detallı şəkildə açıqlanmasını tələb edir.

BMS 39 “Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə” standartına əlavələr. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq və ondan sonra qüvvəyə minir. Onlar BMS 39 “Maliyyə Alətləri: Tanınma və Ölçülmə” standartına düzəlişlər edərək aydın şəkildə bildirir ki, hecləşdirmə derivativinin novasiya edildiyi, və təqdim edilən konkret kriteriyanın tələbləri ödənilmədiyi halda heç hesabının dayandırılmasına ehtiyacduyulmur.

Novasiya derivativin original tərəflərinin bir və ya daha artıq klirinq kontragentlərinin original kontragentləri əvəz etməsinə və tərəflərin hər biri üçün yeni kontragentə çevrilməsinə razılıq verdiyi halları müəyyənləşdirir. Düzəlişləri tətbiq etmək və heç hesabını davam etdirmək üçün mərkəzi kontragent (MKA) üzrə novasiya qanun və tənzimləyici qaydaların nəticəsi, yaxud təqdimatı kimi baş verməlidir.

BMHŞK 21 İcbari Yığılmalar 1 yanvar 2014-cü il tarixindən başlayaraq və ondan sonra illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Bu Şərh, həm BMS 37 Ehtiyat ayırmaları, Şərti Öhdəliklər və Şərti Aktivlər standartına uyğun şəkildə nəzərə alınan, həm də vaxtı və məbləği müəyyən edilmiş yığılmalar da daxil edilməklə, hökumət tərəfindən tətbiq edilən icbari yığılmalar üzrə öhdəliyin nə vaxt tanınması üzrə açıqlama verir.

Bu Şərh öhdəliyin müvafiq qanunvericiliyə uyğun şəkildə yığılmanın ödənişinə hərəkət verən fəaliyyət kimi tanınması üçün icbari hadisəni müəyyən edir. Bu, icbari yığılmanın ödənişi üçün öhdəliyin tanınması üzrə aşağıdakı açıqlamaları verir: a) icbari hadisə dövr ərzində baş verdikdə öhdəlik hissə-hissə tanınır; b) əgər icbari hadisə minimal həddə əldə edilməsinə hərəkət verirsə, öhdəlik minimal hədd əldə edildikdə tanınır.

Yuxarıda başqa cür göstərilmədiyi hallarda, hazırkı yeni standartlar və şərhlər Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməyəcəkdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri**

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Nağd pul	1,046,370	554,270
ARMB-dəki qalıqlar	20,549,019	11,963,239
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitləri:		
- Azərbaycan Respublikasında	323,337	6,254,126
- Digər ölkələrdə	6,075,407	6,125,662
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(289,547)	(826,561)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27,704,586	24,070,736

31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012 tarixlərinə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankındakı pul vəsaitlərinin qalıqlarına müvafiq olaraq 107,381 AZN və 217,874 AZN məbləğində məcburi ehtiyat depozitləri daxildir.

Bank tərəfindən Royal Bank ASC-də yerləşdirilmiş 5,498,323 AZN məbləğində müxbir hesablar və bu məbləğlər üzrə 549,086 AZN məbləğində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat 1 saylı Bakı İnzibati İqtisad Məhkəməsinin 27 fevral 2013-cü il tarixli qərarına əsasən Bankın balansından silinməkdən əvvəl digər aktivlər kimi yenidən təsnifləşdirilmişdir. 11 saylı Qeydə baxın.

31 dekabr 2013-cü il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitləri	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	1,046,370	-	-	1,046,370
-Azərbaycan Respublikasında	-	20,549,019	33,790	20,582,809
-Digər ölkələrdə	-	-	6,075,407	6,075,407
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	1,046,370	20,549,019	6,109,197	27,704,586
Cəmi pul vəsaitləri və ekvivalentləri	1,046,370	20,549,019	6,109,197	27,704,586

31 dekabr 2012-ci il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyət depozitləri	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	554,270	-	-	554,270
-Azərbaycan Respublikasında	-	11,963,239	5,427,565	17,390,804
-Digər ölkələrdə	-	-	6,125,662	6,125,662
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	554,270	11,963,239	11,553,227	24,070,736
Cəmi pul vəsaitləri və ekvivalentləri	554,270	11,963,239	11,553,227	24,070,736

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***8 Banklardan və Digər Maliyyə Təşkilatlarından Alınacaq Vəsaitlər**

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	26,209,505	34,208,896
Çıxılın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(1,240,000)	(818,500)
Cəmi banklardan alınacaq vəsaitlər	24,969,505	33,390,396

31 dekabr 2013-cü il tarixində banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyri-rezident maliyyə təşkilatlarında yerləşdirilən vəsait	Digər banklarda qısamüddətli depozitlər	Digər banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Digər Azərbaycan bankları	-	24,969,505	-	24,969,505
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	-	24,969,505	-	24,969,505

31 dekabr 2012-ci il tarixində banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlərin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyri-rezident maliyyə təşkilatlarında yerləşdirilən vəsait	Digər banklarda qısamüddətli depozitlər	Digər banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Digər Azərbaycan bankları	-	33,390,396	-	33,390,396
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	-	33,390,396	-	33,390,396

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin 31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012 tarixlərinə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir. 31 dekabr 2013 tarixinə digər banklardan alınacaq vəsaitlərin təxmini ədalətli dəyəri 24,969,505 AZN (2012: 33,390,396 AZN) olmuşdur.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında Bank lisenziyası Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən geri alınmış Birlikbank ASC-də ümumi məbləği 9,806,250 AZN təşkil edən əmanətlər yerləşdirmişdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bank bu əmanətlərin dəyərsizləşməsi üzrə heç bir ehtiyat yaratmamışdır. Birlikbank yuxarıda göstərilən əmanətləri geri ödəmək imkanında olmadığı halda, Bank mühlüm dəyərsizləşmə zərəri ilə üzləşə bilər. Məbləğ Baş Ofis tərəfindən Bankda yerləşdirilmiş depozitlərlə təmin olunmuşdur.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında Bank lisenziyası Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı tərəfindən geri alınmış Debutbank ASC-də ümumi məbləği 40,000 AZN təşkil edən əmanətlər yerləşdirmişdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bank bu əmanətlərin dəyərsizləşməsi üzrə 100% ehtiyat yaratmışdır.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***8 Banklardan və Digər Maliyyə Təşkilatlarından Alınacaq Vəsaitlər (davamı)**

1 sayılı Bakı İnzibati İqtisad Məhkəməsinin 27 fevral 2013-cü il tarixli qərarına əsasən Bank tərəfindən Royal Bank ASC-də yerləşdirilmiş 3,797,641 AZN məbləğində depozitlər və 378,440 AZN məbləğində bu depozitlər üzrə ehtiyat Bankın balansından silinmişdir. Silinmədən sonra Bankın Royal Bankdakı müddətli depozitləri 4,000,000 AZN məbləğində olmuşdur. Bank bu depozitlər üçün 30% (2012: 10%) dərəcəsində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat ayırmışdır. Royal Bank yuxarıda göstərilən əmanətləri geri ödəmək imkanında olmadığı halda, Bank mühüm dəyərsizləşmə zərəri ilə üzləşə bilər. 11 sayılı Qeydə baxın.

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Korporativ kreditlər	3,078,634	3,108,415
Avtomobil kreditləri	1,584,309	1,603,092
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	1,655,959	1,375,325
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	813,048	1,059,585
İstehlak kreditləri	1,349,904	949,371
İstehsal ilə bağlı kreditlər	112,717	174,210
Tikinti ilə bağlı kreditlər	19,895	34,643
Kənd təsərrüfatı ilə bağlı kreditlər	-	30,167
Çıxışın: Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(3,753,221)	(3,936,682)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,861,245	4,398,126

Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər və avansların ədalətli dəyəri 31 dekabr 2013-cü ildə 4,861,245 AZN (31 dekabr 2012: 4,398,126 AZN) təşkil etmişdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)**

2013-cü il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	3,050,562	62,647	596	16,467	312,717	134,233	195,950	163,510	3,936,682
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	-	-	-	16,906	-	57,638	74,544
İl ərzində dəyərsizləşmə üçün ehtiyatın bərpası	(85,911)	(60,409)	(596)	(11,080)	(78,065)	-	(18,084)	-	(254,145)
İl ərzində silinmiş ümitsiz borclar	-	-	-	-	-	-	(3,860)	-	(3,860)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	2,964,651	2,238	-	5,387	234,652	151,139	174,006	221,148	3,753,221

2012-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
1 yanvar 2012-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	3,055,501	134,093	295	27,849	431,318	449,561	353,966	76,368	4,528,951
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	-	-	301	-	-	-	-	87,142	87,443
İl ərzində dəyərsizləşmə üçün ehtiyatın bərpası	(4,939)	(71,446)	-	(11,382)	(118,601)	(315,328)	(158,016)	-	(679,712)
İl ərzində silinmiş ümitsiz borclar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabr 2012-ci il tarixinə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	3,050,562	62,647	596	16,467	312,717	134,233	195,950	163,510	3,936,682

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)**

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
<i>Fiziki şəxslər</i>				
Avtomobil kreditləri	1,584,309	18.39	1,603,092	19.23
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	1,655,959	19.22	1,375,325	16.50
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	813,048	9.45	1,059,585	12.71
İstehlak kreditləri	1,349,904	15.67	949,371	11.39
İstehsal ilə bağlı kreditlər	112,717	1.31	174,210	2.09
Tikinti ilə bağlı kreditlər	19,895	0.23	34,643	0.42
Kənd təsərrüfatı ilə bağlı kreditlər	-	-	30,167	0.36
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	5,535,832	64.27	5,226,393	62.70
Korporativ kreditlər				
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	1,569,858	18.22	1,526,704	18.32
İstehsal ilə bağlı kreditlər	1,508,776	17.51	1,581,711	18.98
Cəmi korporativ kreditlər	3,078,634	35.73	3,108,415	37.30
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	8,614,466	100.00	8,334,808	100.00

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin məbləği 134,872 AZN (31 dekabr 2012: 139,049 AZN). 27 sayılı Qeydə baxın.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)**

31 dekabr 2013-cü il tarixində girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
Təminatız kreditlər	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aşağıdakılarla təmin edilmiş kreditlər:									
- daşınmaz əmlak	3,078,634	112,717	-	19,895	787,794	1,585,613	203,819	11,745	5,800,217
- daşınan əmlak	-	-	-	-	-	-	5,146	1,557,162	1,562,308
- zəminlik	-	-	-	-	25,254	70,346	1,140,939	15,402	1,251,941
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,078,634	112,717	-	19,895	813,048	1,655,959	1,349,904	1,584,309	8,614,466

31 dekabr 2012-ci il tarixində girov təminatı haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
Təminatız kreditlər	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aşağıdakılarla təmin edilmiş kreditlər:									
- daşınmaz əmlak	3,108,415	174,210	30,167	34,643	1,034,331	1,338,102	191,135	-	5,911,003
- daşınan əmlak	-	-	-	-	-	-	-	1,578,163	1,578,163
- zəminlik	-	-	-	-	25,254	37,223	758,236	24,929	845,642
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,108,415	174,210	30,167	34,643	1,059,585	1,375,325	949,371	1,603,092	8,334,808

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimidir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş									
- 1 ildən artıq kredit tarixçəsi olan iri kredit alanlar	-	-	-	-	88,062	55,390	-	-	143,452
- İri yeni kredit alanlar	-	99,558	-	-	104,267	141,574	30,997	-	376,396
- Digərləri	-	13,159	-	11,294	61,535	513,488	499,091	760,560	1,859,127
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	-	112,717	-	11,294	253,864	710,452	530,088	760,560	2,378,975
Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş									
- 30 gündən az gecikdirilmiş	99,157	-	-	-	245,413	735,137	600,645	527,142	2,207,494
- 30 – 90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-	5,155	63,399	50,809	62,756	182,119
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	99,157	-	-	-	250,568	798,536	651,454	589,898	2,389,613
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)									
-90-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-	91,230	21,950	25,571	37,432	176,183
-180-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-	-	37,909	9,665	45,381	92,955
-360 gün gecikdirilmiş	2,979,477	-	-	8,601	217,386	87,112	133,126	151,038	3,576,740
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)	2,979,477	-	-	8,601	308,616	146,971	168,362	233,851	3,845,878
Kreditlərin ümumi balans dəyəri	3,078,634	112,717	-	19,895	813,048	1,655,959	1,349,904	1,584,309	8,614,466
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(2,964,651)	(2,238)	-	(5,387)	(234,652)	(151,139)	(174,006)	(221,148)	(3,753,221)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	113,983	110,479	-	14,508	578,396	1,504,820	1,175,898	1,363,161	4,861,245

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

31 dekabr 2012-ci il tarixinə kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı kimidir:

	Korporativ kreditlər	İstehsal	Kənd təsərrüfatı	Tikinti	Ticarət və xidmət	Mənzil təmiri	İstehlak kreditləri	Avtomobil kreditləri	Cəmi
Cari və dəyərsizləşməmiş									
- 1 ildən artıq kredit tarixçəsi olan iri kredit alanlar	45,871	21,000	-	-	177,490	77,208	-	-	321,569
- İri yeni kredit alanlar	-	33,052	30,167	-	317,215	130,460	79,114	-	590,008
- Digərləri	-	-	-	18,541	141,838	923,200	601,601	1,205,672	2,890,852
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	45,871	54,052	30,167	18,541	636,543	1,130,868	680,715	1,205,672	3,802,429
Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş									
- 30 gündən az gecikdirilmiş	7,703	-	-	-	-	9,346	26,751	113,196	156,996
- 30 – 90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-	77,689	63,499	66,118	111,795	319,101
Cəmi vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	7,703	-	-	-	77,689	72,845	92,869	224,991	476,097
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)									
-90-180 gün gecikdirilmiş	-	57,122	-	-	54,891	6,903	32,685	39,009	168,265
-180-360 gün gecikdirilmiş	13,341	-	-	-	110,820	42,625	18,084	33,392	317,480
-360 gün gecikdirilmiş	3,041,500	63,036	-	16,102	179,642	122,084	125,018	100,028	4,230,659
Cəmi fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər (ümumi məbləğ)	3,054,841	120,158	-	16,102	345,353	171,612	175,787	172,429	4,716,404
Kreditlərin ümumi balans dəyəri	3,108,415	174,210	30,167	34,643	1,059,585	1,375,325	949,371	1,603,092	8,994,930
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(3,050,562)	(62,647)	(596)	(16,467)	(312,717)	(134,233)	(195,950)	(163,510)	(3,936,682)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	57,853	111,563	29,571	18,176	746,868	1,241,092	753,421	1,439,582	4,398,126

Bank Melli İran Bakı Filialı

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Azərbaycan Manatı ilə)

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Bank BMS 39-da (Maliyyə Alətləri:Tanınma və Ölçülmə) göstərilən kredit portfeli üzrə ehtiyat yaratma metodologiyasını tətbiq etmişdir və balans tarixinə çəkilmiş, lakin xüsusi olaraq heç bir fərdi kreditlə müəyyən olunmamış kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar yaratmışdır. Bankın siyasəti kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə xüsusi sübut əldə edilməmişdirsə, hər bir krediti “cari və dəyərsizləşməmiş” kimi təsnifləşdirməyi nəzərdə tutur.

Müştərilərə verilmiş kredit və avansların hər bir sinfi üzrə balans dəyəri təxminən 31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərinə onların ədalətli dəyərində bərabərdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixində müştərilərə verilmiş kredit və avansların təxmin edilən ədalətli dəyəri 4,861,245 AZN (2011: 4,398,126 AZN) təşkil etmişdir.

10 Ödəniş Tarixinədək Saxlanılan İnvestisiyalar

	Nominal Faiz %	31 dekabr 2013- cü il	Nominal Faiz %	31 dekabr 2012- ci il
ARMB xəzinə istiqrazları No. 50104934S	-	-	2.83%	1,397,380
ARMB xəzinə istiqrazları No. 50105234S	-	-	1.42%	1,001,394
ARMB xəzinə istiqrazları No. 50104934S	-	-	2.65%	498,927
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyaların cəmi		-		2,897,701

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

11 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-maddi Aktivlər

	Binalar	Mebel və Avadanlıqlar	Kompüterlər və Kommunikasiya Avadanlığı	Nəqliyyat Vasitələri	Digər Əsas Vəsaitlər	Cəmi	Mebel və Avadanlıqlar	Proqram Təminatı və Lisenziyalar	Cəmi
01 yanvar 2012-ci il tarixinə qalıq	4,016,521	294,063	34,356	48,191	14,682	4,407,813	27,140	4,434,953	
Əlavələr	-	9,000	27,318	55,000	-	91,318	35,400	126,718	
Silinmə/Satılma	-	-	-	-	-	-	-	-	
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,460)	(85,844)	(10,864)	(22,187)	(3,930)	(206,285)	(12,241)	(218,526)	
31 dekabr 2012-ci il tarixinə balans dəyəri	3,933,061	217,219	50,810	81,004	10,752	4,292,846	50,299	4,343,145	
Əlavələr	9,295,964	1,344	1,413	-	-	9,298,721	-	9,298,721	
Silinmə/Satılma	-	-	-	-	-	-	-	-	
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,460)	(86,226)	(13,064)	(27,931)	(3,857)	(214,538)	(15,354)	(229,892)	
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	13,145,565	132,337	39,159	53,073	6,895	13,377,029	34,945	13,411,974	
31 dekabr 2012-ci il tarixinə dəyər	4,173,009	452,005	147,163	139,657	19,831	4,931,665	109,118	5,040,783	
Yığılmış amortizasiya	(239,948)	(234,786)	(96,353)	(58,653)	(9,079)	(638,819)	(58,819)	(697,638)	
31 dekabr 2012-ci il tarixinə balans dəyəri	3,933,061	217,219	50,810	81,004	10,752	4,292,846	50,299	4,343,145	
31 dekabr 2013-cü il tarixinə	13,468,973	453,349	132,757	139,657	19,831	14,214,567	109,118	14,323,685	
Yığılmış amortizasiya	(323,408)	(321,012)	(93,598)	(86,584)	(12,936)	(837,538)	(74,173)	(911,711)	
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	13,145,565	132,337	39,159	53,073	6,895	13,377,029	34,945	13,411,974	

15,818 AZN məbləğində kompüter və aksesuarlar 2013-cü ildə balansdan silinmişdir. Bu aktivlər silinmə tarixinə tam olaraq amortizasiya edilmişdir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə AZN 25,394 dəyərində mebel və avadanlıqlar, AZN 65,515 dəyərində kompüterlər və kommunikasiya avadanlığı, AZN 549 dəyərində digər əsas vəsaitlər və AZN 22,623 dəyərində proqram təminatı və lisenziyalar tam olaraq amortizasiya edilmişdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***11 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-maddi Aktivlər (davamı)**

2013-cü ildə Bank müflis olmuş Royal Bank ASC-də yerləşdiriyi müvafiq olaraq 4,949,237 AZN və 3,419,201 AZN xalis məbləğlərində pul vəsaitləri və depozitlərin qarşılığında 9,295,964 AZN ədalətli dəyərində bina əldə etmişdir. Bu əməliyyat 1 saylı Bakı İnzibati İqtisad Məhkəməsinin 27 fevral 2013-cü il tarixli 2iqt(81)-2410/2012 sayılı qərarı əsasında baş vermişdir. Bunun nəticəsi olaraq 927,526 AZN məbləğində gəlir Mənfəət və Zərərdə dəyərsizləşmə üzrə xərcin geri qaytarılması kimi qeyd edilmişdir.

12 Digər Aktivlər

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Qeyri-müəyyən məbləğlər	-	105,115
Digər debitorlar	3,785	75,441
Cəmi digər maliyyə aktivləri	3,785	180,556
Ödənilməmiş kreditlər qarşılığında alınmış daşınmaz əmlak	454,372	528,930
Müxtəlif xidmətlər üçün avans ödənişləri	34,003	-
Təxirə salınmış xərclər	28,838	22,095
Digər	-	4,342
Cəmi digər aktivlər	520,998	735,923

31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərində digər aktivlərin ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 520,998 AZN və 735,923 AZN təşkil etmişdir.

13 Digər Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər və Müddətli Borc Öhdəlikləri

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Melli İran Bank – Baş Ofis	40,948,618	40,264,424
Eksport Development Bank of Iran	6,185,603	6,206,444
Digər bankların müxbir hesabları və overmayt depozitləri	5,935	5,891
Digər sığorta şirkətlərinə ödəniləcək qısamüddətli borclar	42,679	42,216
Cəmi digər banklara və maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	47,182,835	46,518,975

31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərində digər banklara ödəniləcək vəsaitlərin və müddətli borc öhdəliklərinin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixində digər banklara ödəniləcək vəsaitlər və müddətli borc öhdəliklərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri 47,182,835 AZN (2012: 46,518,975 AZN) təşkil etmişdir.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər və müddətli borc öhdəliklərinə 2013-cü ildə 40,948,618 AZN (2012: 40,264,424 AZN) məbləğində vəsaitlər daxildir ki, bunlar Melli İran Bank – Baş Ofisin depozit və blokləşdirilmiş hesabları, habelə müxbir hesablarından ibarətdir.

2013-cü ildə 6,185,603 AZN (2012: 6,206,444 AZN) məbləğində vəsait Eksport Development Bank of Iran bankının müxbir hesablarından ibarətdir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***13 Digər Banklara Ödəniləcək Vəsaitlər və Müddətli Borc Öhdəlikləri (davamı)**

Bu borc vəsaitləri ilə bağlı Bankın əməl etməli olduğu heç bir xüsusi şərt olmamışdır.

Baş Ofisin 9,806,250 AZN (2012: 9,812,500 AZN) məbləğində hesabları həmin məbləğlərin Birlik bankda yerləşdirilməsi səbəbindən blokladılmışdır.

14 Müştəri Hesabları

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	109,008	403,742
- Cari hesablar	108,081	402,948
- Müddətli depozitlər	824	794
- Bağlanmış müştəri hesabları	103	-
Digər hüquqi şəxslər	1,319,713	67,730
- Cari hesablar	1,310,500	58,441
- Bağlanmış müştəri hesabları	9,213	9,289
Fiziki şəxslər	1,420,380	1,508,323
- Cari hesablar	1,176,263	908,779
- Müddətli depozitlər	227,011	581,939
- Bağlanmış müştəri hesabları	17,106	17,605
Cəmi müştəri hesabları	2,849,101	1,979,795

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	1,420,380	49.85	1,508,323	76.20
Səfirliklər və konsulluqlar	46,376	1.63	345,908	17.47
Xarici dövlətlərin digər təşkilatları	45,182	1.59	41,471	2.09
Ticarət və xidmət	12,422	0.44	28,174	1.42
Sənaye və istehsal	13,102	0.46	27,914	1.41
İctimai təşkilatlar	17,450	0.61	16,363	0.83
Tikinti və daşınmaz əmlak	1,283,879	45.06	1,267	0.06
Kənd təsərrüfatı	1,038	0.04	1,027	0.05
Nəqliyyat və rabitə	47	-	47	-
Digər	9,225	0.32	9,301	0.47
Cəmi müştəri hesabları	2,849,101	100.00	1,979,795	100.00

31 dekabr 2013-cü il tarixində müştəri hesabları üzrə hesablanmış faiz borcları 722 AZN (31 dekabr 2012: 4,789 AZN).

31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərində müştəri hesablarının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixində müştəri hesablarının təxmin edilən ədalətli dəyəri 2,849,101 AZN (2012: 1,979,795 AZN) təşkil etmişdir.

Tikinti və daşınmaz əmlak sektorundan cəlb edilmiş vəsaitlərə daxil olan 1,196,686 AZN məbləği bir şirkətin cari hesabına aid olaraq müştəri hesablarının ümumi məbləğinin 42% - ni təşkil edir.

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
 (Azərbaycan Manatı ilə)

15 Digər Öhdəliklər

Digər maliyyə öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
İşçilər qarşısında öhdəliklər	31,773	-
Ödənilməkdə olan məbləğlər	3,496	4,084
Qeyri-müəyyən məbləğlər	-	413
Digər maliyyə öhdəlikləri	7,823	22,549
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	43,092	27,046
Digər kreditör	3,156	10
Cəmi digər öhdəliklər	46,248	27,056

16 Nizamnamə Kapitalı

Bankın qeydiyyatdan keçmiş və ödənilmiş səhmlərinin məbləği 31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərinə 22,408,701 AZN təşkil etmişdir. Bankın adi səhmlərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Adi səhmlər	Cəmi
31 dekabr 2012-ci il tarixinə qalıq	22,408,701	22,408,701
-buraxılmış yeni səhmlər	-	-
31 dekabr 2013-cü il tarixinə qalıq	22,408,701	22,408,701

ARMB-nin 14 noyabr 2013-cü il tarixli 22 nömrəli qərarına əsasən 2015-ci il yanvarın 1-dən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən banklar məcmu kapitalının minimum miqdarını 50 milyon manata qədər artırmalıdırlar. 24 sayılı Qeydə bax.

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

17 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

	31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində aktivlər üzrə faiz gəliri		
- mümkün zərərlər üzrə ehtiyat ayrılmış aktivlər üzrə faiz gəlirləri	1,483,087	2,129,753
Cəmi faiz gəlirləri	1,483,087	2,129,753
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində aktivlər üzrə faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:		
-müşəri kreditləri üzrə faiz gəlirləri	931,125	1,051,021
-Banklarda və digər maliyyə institutlarda yerləşdirilmiş vəsaitlər üzrə faiz gəlirləri	514,096	1,031,553
-Digər faiz gəlirləri	37,866	47,179
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində aktivlər üzrə cəmi faiz gəliri	1,483,087	2,129,753
Faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
-Amortizasiya olunmuş maya dəyərində öhdəliklər üzrə faiz xərcləri	(74,298)	(195,616)
Cəmi faiz xərcləri	(74,298)	(195,616)
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində öhdəliklər üzrə faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- Banklardan və digər maliyyə institutlardan alınmış vəsaitlər üzrə	(30,908)	(139,987)
-Müşəri hesabları üzrə faiz xərcləri	(43,390)	(55,629)
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində öhdəliklər üzrə cəmi faiz xərcləri	(74,298)	(195,616)
Kreditlər üzrə ehtimal edilən zərərlərdən əvvəl faiz gəliri	1,408,789	1,934,137

18 Xarici Valyuta ilə Əməliyyatlar Üzrə Gəlirlər

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər – zərər çıxılmaqla aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Dilinq əməliyyatları	2,226	11,669
Valyuta balanslarının yenidən qiymətləndirilməsi	(4,335)	(22,504)
Xalis zərərlər	(2,109)	(10,835)

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***19 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri**

	31 dekabr 2013- cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Haqq və komissiya gəlirləri:		
-Nağd pul əməliyyatları	51,309	88,059
-Hesablaşma əməliyyatları	54,530	65,499
-Digər əməliyyatlar	1,276	590
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	107,115	154,148
Haqq və komissiya xərcləri:		
-Hesablaşma əməliyyatları	(3,258)	(28,824)
-Nağd pul əməliyyatları	(5,328)	(24,958)
-Digər əməliyyatlar	(2,299)	(2,184)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(10,885)	(55,966)
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	96,230	98,182

20 Əməliyyat Xərcləri

	31 dekabr 2013- cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
İşçilərin əmək haqqı xərcləri	777,745	776,181
Amortizasiya xərcləri	229,892	218,526
Vergilər, mənfəət vergisindən başqa	109,391	75,503
Binaların mühafizə xərcləri	61,917	64,737
Təmir və saxlanma xərcləri	53,988	30,142
Rabitə xərcləri	48,590	61,577
Sığorta xərcləri	43,717	30,873
Hüquqi xərclər	41,001	42,928
Kommunal xidmətlər üzrə xərclər	27,188	19,335
Peşəkar xidmətlər	23,384	16,750
Nəşriyyat və dəftərxana xərcləri	11,502	2,860
Üzvlük haqları	10,858	7,000
İcarə haqqı	5,407	13,743
Reklam xərcləri	4,572	4,703
Qarışıq xərclər	18,498	70,051
Cəmi əməliyyat xərcləri	1,467,650	1,434,909

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

21 Mənfəət Vergisi

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2013- cü il	31 dekabr 2012- ci il
Azaldan müvəqqəti fərqlər:		
-Binalar və avadanlıqlar	32,764	(13,759)
-Digər aktivlər		-
Cəmi azaldan müvəqqəti fərqlər	32,764	(13,759)
Qanunla müəyyən olunmuş vergi dərəcəsi ilə (20%) xalis təxirə salınmış vergi aktivi/öhdəliyi	6,553	(2,752)
Təxirə salınmış vergi aktivi / (öhdəliyi) dövrün əvvəlinə	(2,752)	(9,322)
İl üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisinə aid dəyişikliklər	9,305	6,570

31 dekabr 2013-cü il tarixinə vergilər üzrə xərclərin və mühasibat mənfəətinin arasındakı mövcud olan münasibət aşağıda açıqlanıb:

	31 dekabr 2013- cü il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2012- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət / (zərər)	51,317	(392,814)
Yerli vergi dərəcəsi ilə vergi	(10,263)	78,563
Daimi fərqlərin vergi effekti	(20,986)	(71,993)
Əvvəlki illərin zərərlərinin çıxılması	40,554	
Mənfəət vergisi gəliri	9,305	6,570
Cari mənfəət vergisi xərci	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisində dəyişikliklər	9,305	6,570
Mənfəət vergisi gəliri	9,305	6,570

BMHS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir.

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparən bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə institutları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir. Qəbul edilə bilən risk səviyyəsi üzrə limitlərə faktiki olaraq hər gün nəzarət edilir. Bank tərəfindən aşağıdakı limitlər tətbiq edilir:

(1) bir borcalanın və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlara verilmiş kreditlərin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:

(i) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olmadığı halda Bankın məcmu kapitalının 20 faizindən; və

(ii) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələblərinin məbləğinin 100 faizindən faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olduğu halda Bankın məcmu kapitalının 7 faizindən;

(2) bütün iri kredit tələblərinin ümumi məbləği məcmu kapitalının 8 misindən çox olmamalıdır;

(3) Əlaqəli tərəflərə verilmiş kredit tələblərinin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:

(i) Bankın məcmu kapitalının 20 faizindən; və

(ii) Onlar hüquqi şəxs olduqda Bankın məcmu kapitalının 10 faizindən; və ya

(iii) Onlar fiziki şəxs olduqda Bankın məcmu kapitalının 3 faizindən.

Bu əmsallar, Bankın yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesablarından çıxarılan rəqəmlər əsasında hesablanır.

Risqlərin İdarə Edilməsi Departamenti hər rüb ARMB-nin limitlərindən başqa limitlər müəyyən edir və onları nəzərdən keçirir. Bazar şərtlərində əhəmiyyətli dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə həmin limitlərə yenidən baxıla bilər. Limitlərin dəyişməsi ilə bağlı təklif əvvəlcə Kredit Komitəsi, sonra isə Bank Melli İranın İdarə Heyəti tərəfindən təsdiqlənir.

Kredit Departamenti müntəzəm olaraq bütün limitlərin qorunub saxlanmasını təmin edir və bəzi limitlərə (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlara verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) yeni kreditlərin verilməsindən əvvəl nəzarət edir.

Bankın kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Bankın hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Bankın Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiqlənmiş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Müşahidə Şurası bütün kreditləri nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Kredit limitləri aşağıdakı kimidir:

- Biznes kreditləri (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 150,000 USD;
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 50,000 USD;
- Depozitlərə əsaslanan – maksimum limit 400,000 USD;
- İran İslam Respublikasının Azərbaycanadakı idarələrində işləyən fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər maksimum limit-20,000 USD;
- Zamini olan fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – maksimum limit-10,000 USD;
- Avtomobilin girov qoyulması şərti ilə avtomobil alınması məqsədilə verilmiş kreditlər – maksimum limit 10,000 USD

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kreditlərin verilməsindən əvvəl Bank, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlər üzrə monitoring borcalanın reytingini nəzərə alaraq, kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır. Bir çox hallarda planlaşdırılmış monitoring hər rüb aparılır. Bunun üçün borcalana əvvəlcədən 10 gün ərzində bildiriş göndərilir. Borcalan krediti ödəyər bilmədiyi təqdirdə 30 gün ərzində ikinci bildiriş göndərilir. Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay aparıldığına görə, bu Banka borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir. Ödənişlərin vaxtı gecikdirildiyi halda, Problemlı Kreditlər Şöbəsi tərəfindən əlavə monitoring keçirilir. Həmin Şöbə Bankın aktivlərinin təhlükəsizliyi və mümkün kredit riskləri və zərərlərin azaldılmasını təmin etmək məqsədilə, bütün kredit növləri üzrə monitoring aparır və monitoringin nəticələrinə dair xüsusi hesabat hazırlayaraq onu Bankın Kredit Komitəsinə təqdim edir. Kreditlərin böyük hissəsi üçün zəmanətlər və müxtəlif girov növləri (daşınmaz əmlak, əsas vəsaitlər, dövriyyədə olan mallar, və s.) şəklində təminat alınır.

Girovun qiymətləndirilməsi müstəqil peşəkar şirkətlər və girovun növü və verilmiş kreditin məbləğindən asılı olaraq Bankın peşəkar əməkdaşları tərəfindən aparılır.

Balansdankənar maliyyə alətləri üzrə kredit riski həmin maliyyə aləti üzrə əməliyyatların digər iştirakçısı tərəfindən müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində zərərin yaranması ehtimalı kimi müəyyən edilir. Bank şərti öhdəlikləri və balans üzrə maliyyə alətləri ilə əlaqədar əməliyyatların təsdiqlənməsi prosedurları, riskləri məhdudlaşdıran limitlərdən istifadə və monitoring prosedurlarına əsaslanan eyni kredit siyasətini tətbiq edir.

Kredit riskinin maksimum səviyyəsi. Bankın balans üzrə məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi, adətən balans hesabatında maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks olunur. Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktiv və öhdəliklərinəvəzləşdirilməsi imkanı böyük əhəmiyyət kəsb etmir. Balansdankənar maddələr, xüsusilə zəmanətlər üzrə kredit riskinin maksimal səviyyəsi öhdəliyin ümumi məbləğini əks etdirir. Bankın balansdankənar maddələr üzrə kredit riski 23 saylı “Şərti Öhdəliklər” Qeydində açıqlanır.

Balansdankənar maliyyə alətləri üzrə kredit riski həmin maliyyə aləti üzrə əməliyyatların digər iştirakçısı tərəfindən müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində zərərin yaranması ehtimalı kimi müəyyən edilir. Bank şərti öhdəlikləri və balans üzrə maliyyə alətləri ilə əlaqədar əməliyyatların təsdiqlənməsi prosedurları, riskləri məhdudlaşdıran limitlərdən istifadə və monitoring prosedurlarına əsaslanan eyni kredit siyasətini tətbiq edir.

	Maksimum Risk	Əvəzl əşdir	Əvəzləşdirmə dən sonra	Alınmış Girovlar	31 dekabr 2013-cü il Əvəzləşdirmədən və alınmış girovlardan sonra xalis Risk
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27,704,586	-	27,704,586	-	27,704,586
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	24,969,505	-	24,969,505	15,161,168	9,808,337
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,861,245	-	4,861,245	4,861,245	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisyalər	-	-	-	-	-

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

					31 dekabr 2012-ci il
	Maksimum Risk	Əvəzləşdirilmə	Əvəzləşdirilmədən sonra xalis Risk	Alınmış Girovlar	Əvəzləşdirilmədən və alınmış girovlardan sonra xalis Risk
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	24,070,736	-	24,070,736	-	24,070,736
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	33,390,396	-	33,390,396	15,500,000	17,890,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,398,126	-	4,398,126	4,398,126	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	2,897,701	-	2,897,701	-	2,897,701

Bank sektoru əsasən kredit risklərinə, mövcud maliyyə alətləri və şərti öhdəlikləri vasitəsilə məruz qalır. Bankın kredit riskləri əsasən Azərbaycan Respublikasında cəmlənmişdir. Bu risklərin, Bankın risklərin idarə edilməsi üzrə siyasətində göstərilən kredit limitləri ilə əlaqədar müddəaların pozulmamasından əmin olmaq məqsədilə mütəmadi olaraq monitorinq keçirilir.

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bank rəhbərliyi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Xarici valyuta riski. Xarici valyuta riski xarici valyuta dəyişikliklərinin maliyyə instrumentlərinin dəyərinə təsiri şəklində başa düşülür. Bank xarici valyuta məzənnə dəyişikliyinə maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin dövriyyəsinin vəziyyətinə yaradacağı enib qalxma təsirinə məruz qalır.

Hesabat dövrünün sonunda Bankın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	AZN	USD	EUR	31 dekabr 2013-cü il Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,020,119	13,417,687	13,266,780	27,704,586
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	7,819,781	13,915,724	3,234,000	24,969,505
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,384,278	3,407,587	69,380	4,861,245
Binalar və avadanlıqlar	13,377,029	-	-	13,377,029
Qeyri-maddi aktivlər	34,945	-	-	34,945
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	-	-	-	-
Gəlir vergisi aktivləri	112,909	-	-	112,909
Təxirə salınmış vergi aktivləri	6,553	-	-	6,553
Digər aktivlər	517,318	-	3,680	520,998
CƏMİ AKTİVLƏR	24,272,932	30,740,998	16,573,840	71,587,770
ÖHDƏLİKLƏR				
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	42,601	30,601,116	16,539,118	47,182,835
Müştəri hesabları	411,466	2,323,275	114,360	2,849,101
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	-	-	-	-
Digər öhdəliklər	44,757	1,491	-	46,248
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	498,824	32,925,882	16,653,478	50,078,184
AÇIQ BALANS VƏZİYYƏTİ	23,774,108	(2,184,884)	(79,638)	21,509,586

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

	AZN	USD	EUR	31 dekabr 2012- ci il Cəmi
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,480,659	13,369,606	9,220,471	24,070,736
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	11,251,699	15,233,661	6,905,036	33,390,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər	842,277	3,477,441	78,408	4,398,126
Binalar və avadanlıqlar	4,292,846	-	-	4,292,846
Qeyri-maddi aktivlər	50,299	-	-	50,299
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	2,897,701	-	-	2,897,701
Gəlir vergisi aktivləri	141,515	-	-	141,515
Digər maliyyə aktivləri	100	-	180,456	180,556
Digər aktivlər	551,924	-	3,443	555,367
CƏMİ AKTİVLƏR	21,509,020	32,080,708	16,387,814	69,977,542
ÖHDƏLİKLƏR				
Banklara və digər maliyyə institutlarına				
ödəniləcək vəsaitlər	42,138	30,331,358	16,145,479	46,518,975
Müştəri hesabları	610,618	1,114,023	255,154	1,979,795
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	2,752	-	-	2,752
Digər maliyyə öhdəlikləri	21,751	1,806	3,489	27,046
Digər öhdəliklər	10	-	-	10
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	677,269	31,447,187	16,404,122	48,528,578
AÇIQ BALANS VƏZİYYƏTİ	20,831,751	633,521	(16,308)	21,448,964

Valyuta riski həssaslığı.

Kommersiya bank əməliyyatlarından yaranan xarici valyuta riskinə Bankın Əməliyyat Departamenti tərəfindən hər gün nəzarət olunur və bu risklər aşağıdakı qaydada idarə edilir:

- Hər bir xarici valyuta üzrə ARMB-nin müəyyən etdiyi açıq valyuta mövqeyi limitlərinin saxlanması;
- Hər bir valyuta üzrə xarici valyuta mövqeyinin səviyyəsi və bu valyutaların müvafiq likvidlik səviyyəsi arasında qarşılıqlı əlaqənin monitorinqi;
- Xüsusilə ABŞ dolları, Avro kimi xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişkənlik meyllərinin proqnozlaşdırılması; və
- İxrac-idxal əməliyyatları ilə məşğul olan Bankın iri müştərilərinin fəaliyyəti və bank əməliyyatlarının təhlil edilməsi.

Açıq valyuta mövqeyi limitləri. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Açıq Valyuta Mövqeyi Limitlərinin Müəyyən Edilməsi və Tənzimlənməsi haqqında Qaydalarına uyğun olaraq, Bankın hər hansı bir valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Bankın məcmu kapitalının 10%-dən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 20%-dən artıq olmamalıdır.

Rəhbərlik 31 dekabr 2013-cü il tarixinə yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi limitlərinə riayət olunduğunu hesab edir. Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi onun yerli standartlara uyğun hazırlanmış hesabatları əsasında hesablanır və bu hesablama Bankın hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən məlumatlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)**

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur:

Vergidən əvvəlki mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Faiz Dərəcəsi	Faiz Dərəcəsi	Faiz Dərəcəsi	Faiz Dərəcəsi
	1%	-1%	1%	-1%
Aktivlər:				
Banklardan almacaq vəsaitlər	249,695	(249,695)	333,750	(333,750)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	48,612	(48,612)	43,981	(43,981)
Öhdəliklər:				
Banklara ödəniləcək vəsaitlər	(471,828)	471,828	(465,131)	465,131
Müştəri hesabları	(2,278)	2,278	(5,827)	5,827
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsir	(175,799)	175,799	(93,227)	93,227

Coğrafi risk

31 dekabr 2013-cü il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	21,629,179	-	6,075,407	27,704,586
Digər banklar və maliyyə institutlarından almacaq vəsaitlər	24,969,505	-	-	24,969,505
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,537,917	-	323,328	4,861,245
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	-	-	-	-
Digər maliyyə aktivləri	3,785	-	-	3,785
Cəmi maliyyə aktivləri	51,140,386	-	6,398,735	57,539,121
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	48,614	-	47,134,221	47,182,835
Müştəri hesabları	1,656,335	-	1,192,766	2,849,101
Digər maliyyə öhdəliyi	43,092	-	-	43,092
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	1,748,041	-	48,326,987	50,075,028
Xalis mövqe	49,392,345	-	(41,928,252)	7,464,093

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)**

31 dekabr 2012-ci il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	17,945,073	-	6,125,663	24,070,736
Digər banklar və maliyyə institutlarından almacaq vəsaitlər	33,390,396	-	-	33,390,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,996,346	-	401,780	4,398,126
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisyalər	2,897,701	-	-	2,897,701
Digər maliyyə aktivləri	180,556	-	-	180,556
Cəmi maliyyə aktivləri	58,410,072	-	6,527,443	64,937,515
Maliyyə öhdəlikləri				
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	51,157	-	46,467,818	46,518,975
Müştəri hesabları	436,329	-	1,543,466	1,979,795
Digər maliyyə öhdəliyi	27,046	-	-	27,046
Cəmi maliyyə aktivləri	514,532	-	48,011,284	48,525,816
Xalis mövqe	57,895,540	-	(41,483,841)	16,411,699

Aktivlər, öhdəliklər və kreditlərlə bağlı öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Nağd pul, qiymətli metallar, binalar və avadanlıqlar fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2013 və 2012-ci il tarixlərində Bankın risklər üzrə əhəmiyyətli konsentrasiyası olmamışdır.

Rəhbərlik hesabat tarixində məruz qaldığı risklər üzrə kəmiyyət göstəricilərini qiymətləndirərək risk konsentrasiyalarını müəyyən edir. Bu açıqlama, Bank daxilində əsas rəhbər işçilərə təqdim edilmiş məlumatlara əsaslanır və xarici valyuta, kredit və faiz riskləri üzrə konsentrasiya təhlillərini əks etdirir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Bank hər gün overnayt depozitləri, müştəri hesabları üzrə hesablaşmaların aparılması, depozitlərin ödənilməsi, kreditlərin verilməsi və zəmanətlər və pul vəsaitləri vasitəsilə hesablaşmalar aparılan derivativ maliyyə vasitələri üzrə ödənişlər üçün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək riskinə məruz qalır. Bank yuxarıda qeyd olunan bütün tələblər üzrə öhdəliklərin eyni zamanda yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər nağd vəsait saxlamır, belə ki, təcrübəyə əsasən həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün pul vəsaitlərinin lazımi səviyyəsini kifayət qədər dəqiqliklə proqnozlaşdırmaq olar. Likvidlik riskinin idarə edilməsi Bank rəhbərliyinə həvalə edilib.

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank əsasən digər banklara ödəniləcək vəsaitlərdən, hüquqi /fiziki şəxslərdən cəlb edilmiş depozitlərdən ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanması və həmçinin likvidlik üzrə gözlənilməyən tələblərin tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirilməsi imkanına malik olmaq üçün likvid aktivlərin diversifikasiya edilmiş portfellerinə sərmayə qoymağa çalışır.

Bankda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddətində yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirməmənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan balans üzrə likvidlik əmsallarına riayət edilməsinə nəzarətin aparılması. Bank likvidlik əmsalını ARMB-nin tələblərinə uyğun olaraq hər ay hesablayır.

ARMB-nin təlimatlarına əsasən Bank ani likvidlik əmsalını gündəlik orta likvid aktivlərin gündəlik orta likvid öhdəliklərə nisbəti kimi hesablayır. Bu əmsal Bankın yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesablarından çıxarılan qalıqlara əsasən hesablanır.

Hesabat Departamenti maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə likvidlik profilinə dair məlumat əldə edir. Bundan sonra, Hesabat Departamenti Bankda kifayət qədər likvidliyin təmin edilməsi məqsədilə, əsasən banklardakı depozitlərdən və digər banklararası kreditlərdən ibarət olan qısamüddətli likvid aktivlər üzrə portfelin adekvatlığını təmin edir.

Kredit Departamenti likvidlik mövqeyinə hər gün nəzarət edir və mütəmadi olaraq standart və daha əlverişsiz bazar şərtlərini əhatə edən müxtəlif ssenarilər əsasında likvidlik üzrə həssaslıq testləri aparır.

Kredit Departamentifunksiyalarıaşağıdakılardır:

- i. ARMB-nin minimum likvidlik tələblərinə riayət edilməsi (aktiv və öhdəliklərin faiz nisbəti 30%-dən az olmamalıdır);
- ii. pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və lazım olduqda bu barədə Bankın müdir və müdir müavinlərinə hesabat verilməsi;
- iii. likvidlik konsentrasiyası riski baxımından iri əmanətçilərin monitorinqi;
- iv. lazım olduqda, orta və qısamüddətli borc vəsaitlərinin əldə edilməsi üçün daxili və beynəlxalq bazarlarda fəal iştirakın təmin edilməsi; və
- v. Bankın kredit fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq pul vəsaitləri hərəkətinin monitorinqi

Bank Melli İran Bakı Filialı
31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank 31 dekabr 2013-cü il tarixinə aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27,704,586	-	-	-	27,704,586
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	12,363,255	-	-	12,606,250	24,969,505
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	41,614	16,508	812,095	3,991,028	4,861,245
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	-	-	-	-	-
Digər maliyyə aktivləri	3,785	-	-	-	3,785
Cəmi maliyyə aktivləri	40,113,240	16,508	812,095	16,597,278	57,539,121
Öhdəliklər					
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	37,376,585	9,806,250	-	-	47,182,835
Müştəri hesabları	2,627,424	9,022	212,030	625	2,849,101
Digər maliyyə öhdəliyi	43,092	-	-	-	43,092
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	40,047,101	9,815,272	212,030	625	50,075,028
31 dekabr 2013-cü il tarixinə xalis likvidlik çatışmazlığı	66,139	(9,798,764)	600,065	16,596,653	7,464,093
31 dekabr 2013-cü il tarixinə məcmu likvidlik çatışmazlığı	66,139	(9,732,625)	(9,132,560)	7,464,093	

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***22 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)**

31 dekabr 2012-ci il tarixində gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə təhlil aşağıda göstərilir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	24,070,736	-	-	-	24,070,736
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	15,424	-	13,980,955	19,394,017	33,390,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	47,115	44,076	774,019	3,532,916	4,398,126
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	2,897,701				2,897,701
Digər maliyyə aktivləri	180,556				180,556
Cəmi maliyyə aktivləri	27,211,532	44,076	14,754,974	22,926,933	64,937,515
Öhdəliklər					
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	31,517,975	5,188,500	-	9,812,500	46,518,975
Müştəri hesabları	1,457,700	164,650	117,400	240,045	1,979,795
Digər maliyyə öhdəliyi	27,046	-	-	-	27,046
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	33,002,721	5,353,150	117,400	10,052,545	48,525,816
31 dekabr 2012-ci il tarixinə xalis likvidlik çatışmazlığı	(5,791,189)	(5,309,074)	14,637,574	12,874,388	16,411,699
31 dekabr 2012-ci il tarixinə məcmu likvidlik çatışmazlığı	(5,791,189)	(11,100,263)	3,537,311	16,411,699	

Bank rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Bankın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakter daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Bankın likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının böyük hissəsinin “1 ayadək” statusuna malik olmasına baxmayaraq, həmin vəsaitlərin əmanətçilərin sayına və növünə görə diversifikasiyası, eləcə də Bankın təcrübəsi göstərir ki, bu cür vəsaitlər Bankın fəaliyyəti üçün uzunmüddətli və sabit maliyyə mənbəyi yaradır.

23 Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar Rəhbərlik öz təxminlərinə, daxili və peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi və mühakimələri şərh edərkən daha inandırıcı mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə nəzərdən keçirilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxa bilər. Bunun nəticəsində Banka qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son bir təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2013-cü il tarixində Bankın binaları və avadanlıqları, yaxud hər hansı digər sahəsi ilə əlaqədar olaraq müqavilə üzrə kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2013-cü il tarixində Bankın ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır (2012: sıfır).

Normativlərə və digər tələblərə uyğun hesablamalar. Rəhbərlik yerli qanunvericiliyin tələblərini şərh edərkən və Bankın aldığı borc vəsaitləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi şərtlərə riayət edib-etməməsini müəyyən edərkən mülahizələr irəli sürmüşdür. Bu mülahizələrə hesablamaların aparılma metodları və bu cür xüsusi şərtlərə potensial uyğunsuzluq hallarının Banka təsiri daxildir. Rəhbərlik öz yanaşmasına və istifadə etdiyi qaydalara əsasən hesab edir ki, hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınan uyğunsuzluq hallarının maliyyə hesabatlarına təsirinin müəyyən edilməsi və nəzərə alınması düzgün şəkildə aparılmışdır. Əgər rəhbərliyin yanaşmasının düzgün olmadığı sübut olunarsa, Banka qarşı cərimələr və ya digər sanksiyalar tətbiq edilə bilər.

Kreditlərlə bağlı öhdəliklər. Bu maliyyə alətlərinin əsas məqsədi lazım olduqda müştərilərə maliyyə vəsaitlərinin təqdim edilməsini təmin etməkdir.

Kreditlərin təqdim edilməsi üzrə öhdəliklərə kreditlər, zəmanətlər kreditlərin verilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənməmiş məbləğlərin istifadə edilməyən hissəsi daxildir. Kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklər ilə əlaqədar, Bank istifadə edilməmiş məbləğlərin istifadə edilməli olduğu halda, potensial olaraq istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər məbləğdə zərərin yaranması riskinə məruz qalır. Lakin, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklərin böyük hissəsi müştərilərin ödəmə qabiliyyəti ilə bağlı müəyyən tələblərə əməl etməsindən asılı olduğuna görə, ehtimal edilən zərərlərin məbləği istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğindən azdır. Adətən uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli öhdəliklər ilə müqayisədə daha yüksək kredit riskinə malik olduğu üçün, Bank kreditlərlə bağlı öhdəliklərin ödəmə müddətinəqədər qalan müddətə nəzarət edir.

İstifadə edilməmiş kredit xətləri, akkreditivlər və zəmanətlər üzrə müqavilədə nəzərdə tutulan ümumi borc məbləği mütləq şəkildə pul vəsaitləri üzrə gələcək tələbləri əks etdirmir, belə ki, həmin öhdəliklərin müddəti borcalana vəsaitlər təqdim edilmədən başa çatır və ya ləğv oluna bilər.

24 Kapitalın İdarə Edilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Bankın məqsədi Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (“ARMB”) kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin və kapitalın adekvatlığı əmsalının 12% həcmində saxlanması üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi kapital adekvatlığı əmsallarına riayət edilməsinə Bankın müdir və müdir müavinləri, Baş Mühəsib, Daxili Audit Departamentinin Direktoru tərəfindən baxılmış və təsdiqlənmiş müvafiq hesablamalardan ibarət aylıq hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə olunmasının digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı mövcud tələblərinə görə banklar: (a) məcmu kapitalın minimum məbləğini 10,000,000 AZN həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“məcmu kapitalın adekvatlığı əmsalı”) minimum 12% və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini (“1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı”) minimum 6% və ya yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

ARMB-nin 14 noyabr 2013-cü il tarixli 22 nömrəli qərarına əsasən 2015-ci il yanvarın 1-dən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən banklar məcmu kapitalının minimum miqdarını 50 milyon manata qədər artırmalıdır.

Rəhbərlik 31 dekabr 2013-cü il tarixində Bank tərəfindən ARMB-nin kapitalın adekvatlığı əmsalına, habelə digər qanunvericilik normalarına riayət edildiyini hesab edir və 1 yanvar 2015-ci il tarixindən sonra da riayət edə biləcəyinə inanır.

25 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Bank tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Balans	Ədalətli	Balans	Ədalətli
	Dəyəri	Dəyər	Dəyəri	Dəyər
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27,704,586	27,704,586	24,086,160	24,086,160
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	24,969,505	24,969,505	33,374,972	33,374,972
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,861,245	4,861,245	4,398,126	4,398,126
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	-	-	2,897,701	2,897,701
Digər maliyyə aktivləri	3,785	3,785	180,556	180,556
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində cəmi maliyyə aktivləri	57,539,121	57,539,121	64,937,515	64,937,515

Bank Melli İran Bakı Filialı

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

(Azərbaycan Manatı ilə)

25 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Balans Dəyəri	Ədalətli Dəyər	Balans Dəyəri	Ədalətli Dəyər
Maliyyə Öhdəlikləri				
Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər	47,182,835	47,182,835	46,518,975	46,518,975
Müştəri hesabları	2,849,101	2,849,101	1,979,795	1,979,795
Digər maliyyə öhdəlikləri	43,092	43,092	27,046	27,046
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində cəmi maliyyə öhdəlikləri	50,075,028	50,075,028	48,525,816	48,525,816

26 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Bank maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri ("MZƏD"). "Mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri" kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin uçot zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***26 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi (davamı)**

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları	Satıla bilən aktivlər	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	27,704,586	-	27,704,586
Nağd pul	1,046,370	-	1,046,370
ARMB-dəki qalıqlar	20,549,019	-	20,549,019
Müxbir hesablar	6,109,197	-	6,109,197
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	24,969,505	-	24,969,505
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,861,245	-	4,861,245
Korporativ kreditlər	3,078,634	-	3,078,634
Mənzil təmiri	1,655,959	-	1,655,959
Kənd təsərrüfatı kreditləri	-	-	-
İstehlak kreditləri	1,349,904	-	1,349,904
Ticarət və xidmət sektoruna verilmiş kreditlər	610,675	-	610,675
Tikinti sektoruna verilmiş kreditlər	222,268	-	222,268
Avtomobil kreditləri	1,584,309	-	1,584,309
İstehsal sektoruna verilmiş kreditlər	112,717	-	112,717
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(3,753,221)	-	(3,753,221)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	-	-	-
Digər maliyyə aktivləri	3,785	-	3,785
Cəmi maliyyə aktivləri	57,539,121	-	57,539,121
Qeyri-maliyyə aktivləri	14,048,649	-	14,048,649
Cəmi aktivlər	71,587,770	-	71,587,770

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***26 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi (davamı)**

31 dekabr 2012-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları	Satıla bilən aktivlər	Cəmi
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	24,070,736	-	24,070,736
Nağd pul	554,270	-	554,270
ARMB-dəki qalıqlar	11,963,239	-	11,963,239
Müxbir hesablar	11,553,227	-	11,553,227
Digər banklar və maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	33,390,396	-	33,390,396
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	4,398,126	-	4,398,126
Korporativ kreditlər	3,108,415	-	3,108,415
Mənzil təmiri	1,375,325	-	1,375,325
Kənd təsərrüfatı kreditləri	30,167	-	30,167
İstehlak kreditləri	949,371	-	949,371
Ticarət və xidmət sektoruna verilmiş kreditlər	1,059,585	-	1,059,585
Tikinti sektoruna verilmiş kreditlər	34,643	-	34,643
Avtomobil kreditləri	1,603,092	-	1,603,092
İstehsal sektoruna verilmiş kreditlər	174,210	-	174,210
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(3,936,682)	-	(3,936,682)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	2,897,701	-	2,897,701
Digər maliyyə aktivləri	180,556	-	180,556
Cəmi maliyyə aktivləri	64,937,515	-	62,039,814
Qeyri-maliyyə aktivləri	5,040,027	-	5,040,027
Cəmi aktivlər	69,977,542	-	67,079,841

27 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni Bankın nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa da diqqət yetirilir.

Bank Melli İran Bakı Filialı**31 dekabr 2013-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər***(Azərbaycan Manatı ilə)***27 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar (davamı)**

31 dekabr 2013 və 31 dekabr 2012-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2013-cü il		31 dekabr 2012-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Müştərilərə verilmiş kreditlər		8,614,466		8,334,808
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	134,872		139,049	
Ehtimal edilən zərər üzrə ehtiyat		(3,753,221)		(3,936,682)
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	(2,696)		(2,781)	
Müştəri hesabları		2,849,101		1,979,795
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	40,250		9,806	

Baş rəhbərliyə ödənişlər haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2013-cü il	31 dekabr 2012-ci il
Qısamüddətli ödənişlər - əmək haqqları və mükafatlar	121,089	124,050
Cəmi	121,089	124,050

31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il ərzində Bankın müdir və müdir müavinlərindən ibarət olan baş rəhbərliyin əmək haqqı xərcləri maaş və müavinətlərdən ibarət olmuş və BMS 19 "İşçilərə verilən mükafatlar" Standartına uyğun olaraq qısamüddətli ödənişlər kimi təsnifləşdirilmişdir.

28 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

Hesabat dövründən sonra açıqlanma üçün heç bir vacib əməliyyat qeydə alınmamışdır.